

Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri Muammer TÜRKER

“Sorunları büyüten şey, çoğunlukla önlerine konan yasaklardır”

Devlet vatandaşına adaletle muamele edecek, vatandaşta da kendisine adaletle muamele edildiğine dair inanç oluşacaktır. Bu inanç ve duygunun oluşmadığı bir ortamın “güvenli” olması mümkün değildir. Evrensel normların yanı sıra, kendi tarih tecrübemiz ve sahip olduğumuz değerler sistemi bu yargıyı doğrular mahiyettedir.

Röportaj: Adnan TÜRKDAMAR

A. TÜRKDAMAR: Göreve başladığınızdan günümüze kadar tanıma fırsatı bulduğunuz Kurumunuzu teşkilat, bütçe ve personel yönünden anlatır mısınız?

M. TÜRKER: 2003 yılına kadarki dönemde kendisine çok fazla misyon yüklenmiş olan MGK Genel Sekreterliği, bu misyona uygun olarak oldukça geniş bir kadro ve büt-

çe ile faaliyet göstermekteydi. Yaşanan demokratikleşme ve sivilleşme sürecine paralel olarak görev alanı daraltılan kurum, 2003'ten itibaren gittikçe küçülmüş, bugün 200'ün biraz üzerinde personel, yeni teşkilat yapısı ve mütevazı bir bütçeyle faaliyetine devam etmektedir. Genel Sekreterlik, dolayısıyla Genel Sekreter doğrudan Başbakan'a bağlıdır.

Sekreterliğini yapmakta olduğumuz Kurul'un başkanı Cumhurbaşkanı olduğu için Sayın Cumhurbaşkanı ile de toplantılar ekseninde yakın mesai yapmaktayız.

Kurumda birisi muvazzaf bir tüm-general, diğeri ise mülki idare kökenli bir meslektaşımız olmak üzere iki genel sekreter yardımcısı görev

Güvenlik kavramı, bireyin kendisini güvende hissetme ihtiyacını ifade etmektedir. Bu yönüyle güvenliğin, insan psikolojisi ve toplumsal huzurun sürdürülebilir bir zemine oturabilmesi bakımından disiplinler arası bir ilişkisi bulunmaktadır. Söz konusu disiplinler arası ilişki, toplumsal kurumların inşa edilmesinden, hukuki düzenlemelere kadar birçok alanda kendini göstermektedir.

yapmaktadır. Eskiye nazaran sayıca çok azalan askeri personel sayısı bugün için -muvazzaf ve emekli TSK mensuplarının tamamını düşündüğümüzde- toplam personel sayısının %10'u kadardır. Genel Sekreterliğin beyin gücünü oluşturan en geniş kadro ise uzmanlar ve uzman kökenli idarecilerdir.

Diğer kurumlarda da bulunan temel birimlere ilave olarak Genel Sekreterlik teşkilatına özgü üç daire başkanlığından bahsetmekte yarar olduğunu düşünüyorum. Bunlardan birincisi, Sekreteryaya Hizmetleri Dairesi olup, adından da anlaşılacağı üzere, Kurumumuzun asli vazifesi olan Milli Güvenlik Kurulu'nun sekreterlik hizmetini yürüten ve ilgili kurumlara koordinasyon sağlayan birimdir. İkincisi Araştırma ve Değerlendirme Dairesi olup, güvenlik konularında ülkemizde ve dünyada

olup bitenleri takip edip raporlar ve entelektüel çalışmalar üreten, adeta bir düşünce kuruluşu gibi çalışan dairemizdir. Son olarak Seferberlik ve Savaş Hazırlıkları Dairesini zikretmek gerekir ki, bu daire savaş ve seferberlik haline yönelik olarak sivil halkın, kamu ve özel kurumların hazır bulunmasının altyapısını sağlayan, bu çerçevede milli ve NATO kapsamındaki faaliyetleri yürüten birimimizdir.

A. TÜRKDAMAR: Devlet ve Milletin bekasına karşı risk ve tehditler konusunda alınan tedbirler Milli Güvenlik Kurulunda görüşülüp değerlendiriliyor. Toplantılar sonunda karar alınıyor mu? Alınıyorsa bu kararlar Devletin güvenlik birimlerine ve Bakanlıklara bildiriliyor mu?

M. TÜRKER: Her toplantıda olmasa da bazı toplantılarda karar alındığı olmaktadır. Geçmişte yapılan toplantılarda daha fazla sayıda karar alınmakta idi; MGK'nın görev alanının daralmasına paralel olarak son dönemde alınan karar sayısında büyük ölçüde azalma oldu. Bu kararlar Anayasa gereği tavsiye niteliğindedir. Bunların icrai bir mahiyet kazanabilmeleri, ancak Bakanlar Kurulu tarafından kabul görüp karara bağlanmasıyla mümkündür. Bu itibarla söz konusu kararlar Bakanlar Kurulu tarafından görüşülmesini teminen Başbakanlığa, ayrıca birer nüsha da Cumhurbaşkanlığı ve Genelkurmay Başkanlığına gönderilmekte, Genel Sekreterlik tarafından güvenlik birimlerine doğrudan gönderilmemektedir. 2003'ten itibaren kararların uygulanmasını takip görevi Genel Sekreterlik'ten alınarak Başbakan'ın takdirine bağlı olarak bir başbakan yardımcısının uhdesine bırakılmıştır. Dolayısıyla bir MGK kararının Bakanlar Kurulu kararına

dönüşmesinden sonra bunu ilgisine göre çeşitli kurumlara iletme sorumluluğu Başbakanlığa aittir.

A. TÜRKDAMAR: AB İlerleme Raporlarında "adalet-özgürlük-güvenlik" şeklinde ifade edilen anlayışın "halkın huzur ve güvenliği" şeklinde yaygın kullanımı da söz konusu. Dolayısıyla güvenlik kavramının adalet, huzur ve özgürlükle ilişkisi konusunda ne düşünüyorsunuz?

M. TÜRKER: Güvenlik kavramı, bireyin kendisini güvende hissetme ihtiyacını ifade etmektedir. Bu yönüyle güvenliğin, insan psikolojisi ve toplumsal huzurun sürdürülebilir bir zemine oturabilmesi bakımından disiplinler arası bir ilişkisi bulunmaktadır. Söz konusu disiplinler arası ilişki, toplumsal kurumların inşa edilmesinden, hukuki düzenlemelere kadar birçok alanda kendini göstermektedir.

Bireyin özgürlüğü ile devletin güvenliği arasındaki ilişki birbirini tamamlar mahiyettedir. Özgürlük ve güvenliğin dengede olabilmesi, birisi için ötekinin feda edilmemesi esastır.

Burada ortaya çıkan en önemli unsur, güvenlik araçları ile bunlardan beklenen amaçlar arasındaki uyumun nasıl inşa edileceği, bir başka deyişle doğru hedeflere doğru enstrümanlarla ulaşıp ulaşılamayacağıdır. Bunu sağlayacak en önemli unsurun, maddi ve ölçülebilir kıstaslara ilave olarak, toplumda oluşacak adalet duygusu olduğunu belirtmemiz gerekir. Yani devlet vatandaşına adaletle muamele edecek, vatandaşta da kendisine adaletle muamele edildiğine dair inanç oluşacaktır. Bu inanç ve duygunun oluşmadığı bir ortamın "güvenli" olması mümkün değildir. Evrensel

“Devletin bütünlüğü”, “milli güvenlik” gibi kavramlar, insan zihninde “silah”la elde edilen ve “güç”le korunan kavramlarmış gibi bir algı oluşturmaktadır.

normların yanı sıra, kendi tarih tecrübemiz ve sahip olduğumuz değerler sistemi bu yargıyı doğrular mahiyettedir.

A. TÜRKDAMAR: Göç, afetler ve örgütlü suçların milli güvenlikle ilgisini açıklar mısınız?

M. TÜRKER: Günümüzde “milli güvenlik” kavramı, dar anlamda güvenlik ve savunma konularının ötesinde, siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik ve benzeri pek çok alanın ilgili olduğu daha geniş bir anlamda değerlendirilmektedir. Bu çerçevede enerjiden ulaşım, eğitimden ekonomiye pek çok konunun, bir toplumun milli güvenliğini ilgilendirdiği kabul edilmektedir.

Sorunuzda yer alan göç, afetler ve örgütlü suçlar da milli güvenliği ilgilendiren hususlar arasında yer almaktadır. Zira bahse konu üç unsurun da devletin işleyişine ve menfaatlerine geçici olarak dahi olsa zarar verme; ülkelerin ekonomik, sosyo-kültürel ve demografik yapısını, kamu düzeni ve güvenliğini derinden etkileme potansiyeli bulunmaktadır. Nitekim geçmişten bugüne MGK toplantılarına ait basın açıklamaları incelendiğinde, bu üç konunun da çeşitli tarihlerde MGK gündeminde yer aldığı görülecektir.

Bu kavramların her biri ile ilgili birkaç cümle sarf etmek gerekirse; hem ülke içinde, hem de ülkeler

arasında artan insan hareketleri, göç olgusunu önemli bir politika alanı hâline getirmiştir. Söz konusu insan hareketleri; çeşitli nedenlerle ülke içindeki hareketler ile ülkelere yasal yollarla giriş ve çıkış yapan yabancıların yanı sıra, göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti gibi örgütlü suçlarla doğrudan bağlantılı olan yasadışı göçü de kapsamaktadır. Uyum sorunu, mevcut kaynakların paylaşımı, yerleşim, kamu hizmetlerine erişim gibi meseleleri de beraberinde getiren göç, ister yasal ister yasadışı olsun, ülkelerin ekonomik, sosyo-kültürel ve demografik yapısını, kamu düzeni ve güvenliğini derinden etkileyen bir konudur. Bu etkilidir ki bazı Avrupa Birliği ülkelerinde son dönemde gözlemlediğimiz sert politikalara ve Geri Kabul Anlaşması’nın ülkemizin AB ile yürütmekte olduğu müzakerelerde önemli bir başlık haline gelmesine yol açmıştır. Ülkemiz bir yandan terör ve ekonomik gerekçeler gibi nedenlerle iç göçü tecrübe etmiş; diğer yandan coğrafî konumu, artan ekonomik gücü, yer aldığı coğrafî bölgede devam eden siyasî istikrarsızlıklar gibi nedenlerle göç hareketlerinin yönlendiği bir ülke haline gelmiştir. Bu nedenle ülkemiz de göçün başta millî güvenliğimiz üzerindeki etkileri olmak üzere çeşitli alanlardaki etkilerini dikkatle takip etmekte, gerek yasal düzenlemelerle gerekse uluslararası işbirliği ile bu konuda gerekli önlemleri almaya gayret sarf etmektedir.

Ülkemiz ne yazık ki deprem, sel, heyelan gibi afetlerin sıklıkla yaşandığı bir coğrafyadadır. Can kaybına ve maddi hasara yol açan bu afetler; insanımızın hayatını, kamu maliyesini, devlet faaliyetlerini ve devletin yaraları sarmada gösterdiği gayretler nispetinde devlete bakışı etkileyen olaylardır. Bu nedenle ülkemiz

afet yönetimini önemsemekte ve millî güvenliğimizi yakından ilgilendiren bu konuyu gerek yaşanan afetlerden alınan dersler, gerekse geleceğe yönelik hazırlıklar bağlamında ele almaktadır. Bu vesileyle belirtmek isterim ki, 2009 yılında AFAD Başkanlığı’nın kurulması ve 2011 yılında Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi Yönetmeliği’nin yürürlükten kalkmasına kadar geçen sürede MGK Genel Sekreterliği, afet ve kriz yönetimi konusunda başat bir rol üstlenmiştir. Bu durum, afetlerle güvenlik arasındaki ilişkiyi gösteren kurumsal bir örnek olarak hatırlanmalıdır.

Örgütlü suçlara gelince; örgütlü suçlar, hedefleri doğrultusunda demokratik kurumların sağlıklı işleyişine zarar verirken, bu etkileri ile halkın devlete olan güvenini sarsabilmektedir. Örgütlü suçların millî güvenliği etkileyen başlıklar arasında yer almasının bir diğer önemli nedeni de terör örgütlerinin finansmanının çoğunlukla organize suçlar vasıtasıyla sağlanmasıdır. Küreselleşme, ulusal düzeyde faaliyet gösteren organize suç örgütlerinin sınır aşan suç örgütlerine dönüşmesine imkân tanımaktadır. Böylelikle sadece millî güvenliği değil, uluslararası güvenliği de etkiler bir hâl almış olan organize suçlarla mücadelede, ülkemizin titizlikle üzerinde durduğu ve uluslararası işbirliğinin önemini vurgulayageldiği hususlar arasında yer almaktadır.

A. TÜRKDAMAR: Demokratikleşme paketlerini “devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğü” veya “toplumsal barış” açısından değerlendirmek ister misiniz?

M. TÜRKER: “Devletin bütünlüğü”, “milli güvenlik” gibi kavramlar, insan zihninde “silah”la elde edilen ve “güç”le korunan kavramlarmış gibi

**Bireyin özgürlüğü ile
devletin güvenliği arasındaki
ilişki birbirini tamamlar
mahiyettedir. Özgürlük
ve güvenliğin dengede
olabilmesi, birisi için ötekinin
feda edilmemesi esastır.**

bir algı oluşturmaktadır. Bu algının oluşmasında bizatihi bu kavramların içini doldururken kullandığımız sözlük tanımlarının yanında, bu yaşımıza kadar bize öğretilen değerler manzumesinin önemi büyüktür. Hâlbuki tarihteki örnekler defalarca göstermiştir ki, silah ve gücün halle-

**Örgütlü suçlar, hedefleri
doğrultusunda demokratik
kurumların sağlıklı işleyişine
zarar verirken, bu etkileri ile
halkın devlete olan güvenini
sarsabilmektedir. Örgütlü
suçların millî güvenliği
etkileyen başlıklar arasında
yer almasının bir diğer önemli
nedeni de terör örgütlerinin
finansmanının çoğunlukla
organize suçlar vasıtasıyla
sağlanmasıdır.**

demediği pek çok mesele, yumuşak güç unsurlarıyla çözülme seyrine girmiştir. Yumuşak güç, duruma göre demokratik hamleler, ekonomik adımlar, ikna yöntemleri, muhatabına değer verme gibi pek çok şekilde kullanılabilir.

Türkiye, bir taraftan içeride ve dışarıdaki sorunlarla baş ederken, diğer taraftan kesintilerle malul demokrasisini normal seyrine koyma mücadelesi veren bir toplum durumundadır. Geçmişin güvenlik öncelikli anlayışını geride bırakarak, hak ve hürriyetlerin ön plana çıktığı bir demokratik yapı kurmanın sancılarını çekmektedir. Bu meyanda MGK ve MGK Genel Sekreterliğinin serencamı incelenmeden yazılacak bir Türk demokrasi tarihi eksik kalacaktır. Bulunduğum görev bana bu açıdan gözlem fırsatı verdiği için kendimi şanslı sayıyorum.

Bu türden dönüşüm süreçleri her toplum için sancılı olur. Ama Türkiye cesametinde bir ülkede, sosyal, ekonomik, kültürel vb. bölgesel farklılıkların bu çapta olduğu, geçmişin "bagaj"larını sırtımızda taşıdığımız, bu yüzden avantajların

zaman zaman zorluğa dönüştüğü bir toplum yapısında daha da sınıktılı olmaktadır. Üstelik güvenlikle ilgili bir sorunu çözmek için güvenlik tedbirlerini geri plana attığınız, size muhalefet edenlere daha rahat konuşma (bazen sizin aleyhinizde rahatça bağırıp çağırma) hakkı verdiğiniz gibi paradoksları izah mecburiyetinde kalmak da cabası.

Bütün bu zorluklara rağmen, her yeni demokratikleşme adımı, sorun hanesinden düşürülen bir madde demektir. Sorunları büyüten şey çoğunlukla serbest bırakılmaları değil, önlerine konan yasaklardır. Özellikle "insan" ve "toplum"a dair meselelerde değer verme, muhatap kabul etme, uçuk gibi de görünse fikre saygı gösterme, o meselelerin halinde doğru yöntemin bulunması için önemlidir. Yönetimin adalete dayandığı, adaletin tecelli ettiği duygusunun toplumda hakim olduğu, insanların hak aramak için gayri-kanuni yollara ihtiyaç duymadığı, böylece "devlet"in "millet" tarafından sahiplenildiği bir Türkiye, birlik ve bütünlüğünü de, toplumsal huzur ve barışını da daha üst seviyede temin etmiş bir Türkiye olacaktır.

A. TÜRKDAMAR: Mülki idare amirlerinin “milli güvenlik” konusundaki görev ve sorumluluklarının MGK Genel Sekreterliği görev alanı ile doğrudan veya dolaylı ilişkisi var mıdır?

M. TÜRKER: MGK Genel Sekreterliği, milli güvenlikle ilgili makro ölçekte ve stratejik seviyede faaliyet gösteren bir kurumdur. Güvenlik sektörünün günlük akışıyla doğrudan ilgili bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Mülki idare amirleri ise hem güvenliğin anlık yönetiminden, hem de o il ya da ilçenin genel gelişiminden sorumludur. Güvenlik sektöründe bu iki merciin sorumluluklarının kesiştiği alanlar şüphesiz ki var. Bununla birlikte, bir hareket tarzı olarak Genel Sekreterlik, kendi faaliyetlerini doğrudan valiliklerle değil, genellikle merkezi idaredeki muhatap kurumlar üzerinden ve onların koordinasyonu ile yürütmektedir.

Genel kural bu olmakla beraber, doğrudan il bazında yapılan işlere yönelik bazı faaliyetlerimiz de olmaktadır. Güvenlik bölgeleri ya da askeri yasak bölge ihdas ve iptaline dair görevlerimiz bunlar arasındadır. Ayrıca Milli Güvenlik Kurulu’nun

gündeminde yer alacak herhangi bir konuda yerel makamlardan doğrudan bilgi almamız gerekebilmektedir. Bu durumlarda doğrudan o ille görüşüp yazışarak mesele hal yoluna konulmaktadır. Buna ilaveten, benim mülki idare kökeninden gelmemin sağladığı kolaylıkla, herhangi bir ille alakalı bir konuda doğrudan o ilin valisiyle, gerektiğinde cep telefonundan irtibata geçip karşılıklı bilgilenme veya bir tasarrufta bulunma rahatlığını yaşadığımı belirtmek isterim.

A. TÜRKDAMAR: Son olarak, Milli Güvenlik Akademisinin akıbeti nedir?

M. TÜRKER: Öncelikle, Millî Güvenlik Akademisi’nin Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği’ne bağlı bir yapı olmadığına açıklık kazandırmak isterim. Zira, Ankara’ya geldiği tarihten itibaren Genel Sekreterliğin binasında faaliyet göstermesi ve sivil müdahim seçimi görevinin 2005 yılına kadar Genel Sekreterlik tarafından yürütülmesi nedeniyle Millî Güvenlik Akademisi’nin MGK Genel Sekreterliği’ne bağlı olduğunu düşünenler olmuştur. Oysa Millî Güvenlik Akademisi, Harp Akademileri Komutanlığı bün-

yesinde “Türk Silahlı Kuvvetleri’nde, kamu kurum ve kuruluşlarında ve gerektiğinde özel kesimde üst kademe görevli veya görev almaya aday yöneticilere millî güvenlik konularında” eğitim veren bir yapı idi.

Akademi’nin akıbetine gelince; 2012 yılında Harp Akademileri Kanunu’nda yapılan değişiklikle, Harp Akademileri Komutanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Silahlı Kuvvetler Akademisi ile Millî Güvenlik Akademisi birleştirilerek “Silahlı Kuvvetler Yüksek Sevk ve İdare Akademisi” adıyla yeni bir yapı oluşturulmuştur. 2012 yılında yapılan bu yasal düzenleme ile Millî Güvenlik Akademisi’nde verilen eğitimin muhatabı askerlerle sınırlı tutulmuş ve siviller bu kapsamdan çıkarılmıştır. Bu değişikliği müteakip, eğitime muhatap olan kamu personeline yakın olmak amacıyla 1995-96 döneminde Ankara’ya gelmiş olan Millî Güvenlik Akademisi de yeni oluşturulan yapı kapsamında İstanbul’daki Harp Akademileri Komutanlığı yerleşkesine dönmüştür.

A. TÜRKDAMAR: Teşekkürler.

M. TÜRKER: Ben teşekkür eder, vasitanızla bütün okuyuculara ve mülki idare ailesine selam ve saygılarımı sunarım.

